

СИНТЕЗЪТ МЕЖДУ АРХИТЕКТУРА, СКУЛПТУРА И ЖИВОПИС

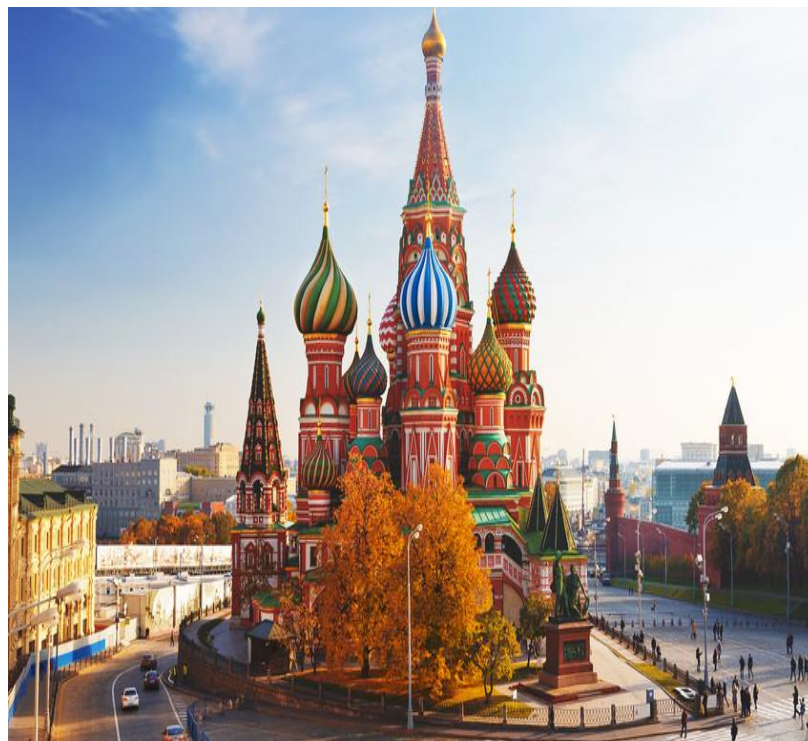
САГРАДА ФАМИЛИЯ, БАРСЕОНА ИСПАНИЯ

- **Саграда Фамилия** (*Sagrada Família*, *Светото семейство*, пълно наименование на каталонски *Basilica i Temple Expiatori de la Sagrada Família*) е базилика в Барселона, Испания. Църквата изобразява раждането, живота и смъртта на Христос и Богородица.
- Строежът започва през 1882 г., а през 1883 г. Антонио Гауди е назначен за главен архитект. През 1926 г. Гауди умира и строежът на храма спира. След него други архитекти допринасят за сегашното състояние на катедралата. Сградата не е окончателно завършена и е в процес на строителство, като се очаква да бъде реновирана и завършена окончателно през 2026 г.
- През ноември 2010 г. е осветена и провъзгласена за базилика от папа Бенедикт XVI.^{[1][2]}
- Базиликата е отворена за посетители всеки ден.^[3]

СВЕТИ ВАСИЛИЙ БЛАЖЕНИ, МОСКВА РУСИЯ

- „Покров Богородичен“ (на руск и: *Собор Покровá Пресвятой Богородицы*), известен и като „**Свети Василий Блажени**“ (*Храм Василия Блаженного*), е православен храм, разположен на Червения площад в Москва, Русия. Той е широко известен паметник на руската архитектура.

СТАТУТ И АРХИТЕКТУРНО РЕШЕНИЕ

- В момента храмът "Василий Блажени" е филиал на Държавния исторически музей на Русия. Включен е в [Списъка на ЮНЕСКО за световно културно наследство](#).
- Храмът е сред най-известните забележителности на Русия. За много от жителите на Земята той е символът на [Москва](#) (така както [Айфеловата кула](#) е символ на [Париж](#)).
- Пред катедралата от [1931](#) г. е поставен бронзовият паметник на [Минин и Пожарски](#).
- Храмът се състои от 8 параклиса, разположени около издигащата се над тях 9-та църква. Над всеки параклис има купол с различни шарки. Всичките 9 църкви са обединени от обща основа, обходна галерия и вътрешни преходи.^[2]
- През 1588 г. от североизток към храма е пристроена постройка, осветена в чест на [Василий Блажени](#) (1469—1552), [мощите](#) на когото се намират в тази пристройка. Към нея е достроена пристройката „Рождество на пресвета Богородица“.
- През 1670 г. е построена камбанарията. Висока е 65 м.

ЗАГРЕБСКА КАТЕДРАЛА, ХЪРВАТИЯ

- Загребската катедрала „Възнесение Богородично и св. св. Стефан и Владислав“ (на хърватски: *Zagrebačka katedrala Marijina Uznesenja i sv.sv. Stjepana i Ladislava*) в Каптол е римокатолическа катедрала в Загреб. Тя е не само най-високата сграда в Хърватия, но и най-монументалната храмова сграда в готически стил на югоизток от Алпите.^[1] Пълното ѝ име е „Катедрала на Възнесение Богородично и св. св. Стефан и Владислав“. Сградата е в типичен готически стил, в какъвто е и ризицата, която има голяма архитектурна стойност. Кулите ѝ се смятат за местна забележителност, тъй като се виждат от почти всички части на града.

ИСТОРИЯ

- През 1093 г., когато крал Владислав (1040 – 1095) премества епископския престол от Сисак в Загреб, той провъзгласява съществуващата църква за катедрала. Строителството на настоящата катедрала започва скоро след смъртта му. Завършена е през 1217 г. и осветена от крал Андрей II Унгарски. Сградата е разрушена от монголско-татарското нашествие през 1242 г., а след това възстановена от епископ Тимотей (1263 – 1287) няколко години по-късно. В края на XV век Османската империя нахлува в земите на Хърватия, което води до изграждането на крепостна стена около катедралата, част от която е запазена до наши дни. През XVII век поради османската заплаха на южната страна е построена укрепена ренесансова стражева кула, използвана като военен наблюдателен пункт.
- Катедралата е силно повредена по време на Загребското земетресение от 1880 г. Централният неф е сринат, а кулата е толкова силно повредена, че не може да бъде поправена. До съвременния вид на катедралата води реставрацията ѝ в готически стил, ръководена от Херман Боле. В рамките на реставрацията на западната страна са издигнати две 108-метрови кули.
- Катедралата е изобразена на обратната страна на хърватската банкнота от 1000 куна, емитирана през 1993 г.^[2]
- Когато се застане точно пред портала ѝ, сградата има ширина 46 m и височина 108 m.^[3] В катедралата се намира грабницата на кардинал Алоизий Степинац, дело на хърватския скулптор Иван Мещрович.

ЦЪРКВАТА Св. СОФИЯ, ИСТАНБУЛ ТУРЦИЯ

- „Света София“ (на гръцки: *Ἁγία Σοφία*; на латински: *Sancta Sophia*; на турски: *Aya Sofya*) или „Църква на светата Премъдрост Божия“ е монументална обществена сграда в Истанбул, Турция. Била дълго време християнска катедра, по-късно сред главните джамии на Константинопол, а днес е музей.
- Първоначално построена през 360 г., църквата е разрушавана на два пъти при обществени безредици. Съвременната сграда е построена през 532 – 537 г. при император Юстиниан I по проект на Исидор от Милет и Антимий от Трал^[1]. Впечатляващо инженерно постижение за времето си, „Света София“ е смятана за най-яръкия образец на византийската архитектура и оказва значително влияние и върху монументалната архитектура през Османската епоха.^[2]

ИСТОРИЯ НА I ЦЪРКВА

- Първата църква на мястото на днешната „Света София“ е известна като Голямата църква (*Μεγάλη Ἐκκλησία*),^{[6][7]} тъй като е по-голяма от всички дотогавашни църкви в града.^[5] Осветена е на 15 февруари 360 година, при управлението на император Констанций II, от арианския патриарх Евдоксий Антиохийски.^[8] Църквата е изградена в близост до изграждания по това време императорски дворец и става патриаршеска катедрала на Константинопол, като дотогава тази функция е изпълнявана от разположената в съседство църква „Света Ирина“. През по-голямата част от историята на Византийската империя тези 2 храма заемат централно място в нейния церемониал.
- Тази първа сграда е описана през 440 година от историка Сократ Схоластик, който приписва нейното изграждане на император Константин II, който работел по нея през 346 година.^[8] Легенда, появила се не по-рано от VII-VIII век приписва сградата на Константин I Велики.^[8] Хронистът от XII век Йоан Зонара обединява тези два възгледа и пише, че Константин е ремонтирал по-стара сграда, осветена от Евсевий Никомидийски, след като тя се разрушава.^[8] Тъй като Евсевий е епископ на Константинопол през 339 – 341 година, а Константин умира през 337 година, изглежда възможно първата църква да е изградена от Константин.^[8] Според запазените описания, Голямата църква представлява класическа латинска базилика с атриум, галерии и дървен покрив и изглежда значим за времето си паметник.
- Първата църква е опожарена по време на бунтовете в Константинопол, които започват след като императрица Елия Евдоксия прогонва от града патриарх Йоан Златоуст на 20 юни 404 година.^[8]

ИСТОРИЯ НА II ЦЪРКВА

- Втората църква е построена по заповед на император Теодосий II, който я освещава на 10 октомври 415 година. Базиликата с дървен покрив е строена от архитекта Руфин. Сградата е разрушена изцяло от пожар по време на потушеното от Юстиниан I въстание Ника на 13 – 14 февруари 532 година.
- Няколко мраморни блока от втората църква са оцелели до наши дни, включително релефи на 12 агнета, символизиращи дванадесетте апостоли. Първоначално част от монументалния главен вход, днес те са разположени в яма от разкопки до входа на музея, след като са открити в западния двор през 1935 година. Тогава разкопките са прекратени, за да не се застраши съвременната сграда.

ИСТОРИЯ НА ЦЪРКВАТА

- На 23 февруари 532 година, седмици след разрушаването на втората базилика, император Юстиниан I решава да построи трета и напълно различна сграда, по-голяма и величествена от своите предшественици. Юстиниан избира за нейни архитекти физика Исидор от Милет и математика Антимий от Трал, но Антимий умира още през първата година на начинанието. Самото строителство е описано в книгата на византийския историк и негов съвременник Прокопий Кесарийски „За сградите“. Колони и други мраморни блокове са доставени от цялата империя по Средиземно море. Твърдението, че те са плячка от градове като Рим и Ефес е по-късна измислица.^[9] Въпреки че са изготвяни специално за „Света София“, колоните имат разлики в размерите.^[10]
- Императорът си поставя много амбициозна задача – да се създаде най-големия и велик храм в историята. За целта не са пестени никакви средства и църквата е завършена в изключително кратък период от 5 г. под зоркия контрол на самия Юстиниан. На строежа работят над 10 хиляди души. Цялата вътрешност на църквата е облицована със златни мозайки и скъпи видове мрамор. Строежът ѝ изпразва имперската хазна.

- При осветяването на църквата на 27 декември 537 година, извършено от императора и патриарх [Мина](#),^[11] според преданието Юстиниан изрича думите „[Соломоне, аз те надминах!](#)“, имайки предвид [Храма на Соломон в Иерусалим](#).^[12] В продължение на почти хиляда години „Света София“ е най-голямата църква в света и все още е четвъртата по площ в света, като още съвременниците на строежа я признават за изключителен паметник на архитектурата.
- [Земетресения](#) през август 553 година и декември 557 година предизвикват напукване на главния купол и източния полукупол, а главният купол е напълно разрушен от земетресение на 7 май 558 година,^[13] като при падането си унищожава [амвона](#), [олтара](#) и [кивория](#). Колапсът се дължи главно на голямото тегло на купола и огромните напречни сили, заради твърде плоската му форма, които предизвикват деформации на поддържащите купола колони.^[11] Възстановяването на църквата започва веднага след земетресението и е ръководено от Исидор Млади, племенник на Исидор Милетски, който използва по-леки материали и увеличава височината на купола,^[11] с което сградата получа съвременната си вътрешна височина от 55,6 метра.^[14] Освен това Исидор Млади променя конструкцията на купола, добавяйки му ребра и [пендантиви](#) с диаметър между 32,7 и 33,5 метра.^[11] Към 560 година по заповед на Юстиниан осем коринтски колони са пренесени от [Баалбек](#) за реконструкцията на „Света София“,^[15] която завършва през 562 година.

- След като през 726 година император Лъв III поставя началото на кампанията на иконоборството и всички икони и статуи са премахнати от „Света София“. Църквата е засегната от пожар през 859 година и отново на 8 януари 869 година, като при втория един от полукуполите е разрушен. Сградата е ремонтирана от император Василий I Македонец.
- Поглед нагоре, посока изток, в централния кораб
- След тежкото земетресение на 25 октомври 989 година, при което се разрушава западната дъга на купола, император Василий II Българоубиец възлага възстановителните работи на арменския архитект Тиридат, строил преди това големи църкви в Ани.^[16] Той изгражда наново и усилва падналата дъга и реконструира западната част на купола с 15 ребра.^[17] Ремонтът отнема повече от четири години, като църквата е отворена отново на 13 май 994 година. При реконструкцията са обновени и декоративните елементи на сградата, като са добавени изображения на четири огромни херувима, ново изображение на Христос на купола, както и на Богородица с Младенеца между апостолите Петър и Павел.^[18]
- Мозайки от храм „Света София“

- При превземането на Константинопол от Четвъртия кръстоносен поход през 1204 година катедралата „Света София“ е ограбена от кръстоносците и много ценни предмети с религиозно и историческо значение са унищожени или откраднати. Разрушени са златните и сребърни обкови на иконостаса и вратите, а самият храм е поруган. През следващите десетилетия сградата е използвана като католическа катедрала на Константинопол. На 16 май 1204 година Балдуин I е коронясан там за пръв латински император, а в църквата е погребан Енрико Дандоло, венецианският дож, инициирал превземането на града.
- След като византийците си връщат Константинопол през 1261 година, те заварват катедралата „Света София“ в тежко състояние. През 1317 година император Андроник II Палеолог изгражда четири нови контрафорса в източната и северната част на сградата, които финансира с наследството от починалата си съпруга Ирина Монфератска.^[19] След земетресението през октомври 1344 година в купола се появяват нови пукнатини, а на 19 май 1346 година части от сградата се разрушават и тя е затворена до 1354 година, като през това време е ремонтирана от архитектите Астра и Пералта.

ПАРИЖКАТА СВЕТА БОГОРОДИЦА

- „Света Богородица“, наричана още „Парижката Света Богородица“ (на френски: *Notre-Dame de Paris* – произношение *Нотрдам дьо Пари*, влязло на български като *Нотърдам дьо Пари* или само *Нотърдам*), е средновековна католическа катедрала в Париж, Франция. Катедралата носи името на Дева Мария и е считана от мнозина за един от най-добрите примери на френската готическа архитектура. Отличава се с новаторски нервюрен кръстат свод, огромни цветни розетни прозорци, натурализъм и изобилие на скулптурна украса на фасадата, смятана за една от най-красивите^[1] Западната фасада свидетелства за овладяването на архитектурната композиция. Скулптурната украса на входните врати е безспорен връх и шедьовър на готическото изкуство. Порталът на Света Анна отдясно е най-старият (от края на 12 век); порталът на Страшния съд в центъра (1220 – 1230 г.) претърпява няколко възстановявания; порталът на Божията майка е северният, вляво и е от началото на 13 век. Порталът от южната страна на храма (строен през втората половина на 13 век) на трансепта е посветен на първия християнски мъченик Свети Стефан. Старите оригинални стъклописи са запазени само в двата трансептни розетни прозорци и на главния вход^[2].

КАТЕДРАЛАТА В КЪОЛН, ГЕРМАНИЯ

- **Кьолнската катедрала „Свети Петър и Света Мария“** (на немски: *Kölner Dom*, официално *Hohe Domkirche St. Peter und Maria*) е сред най-известните готически катедрали.
- През 1996 г. църквата е включена в списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО. Днес тя е посещавана годишно от милиони вярващи и туристи от цял свят и е сред символите на средновековната църковна архитектура.
- Нейното строителство трае от 1248 до 1437 г., както и на покъсен етап от 1842 до 1880 г. В периода от 1880 до 1884 г. тя, със своите 157 m, е най-високата сграда в света. Днес е втората по височина църква в Германия (след катедралата в Улм). Централен храм е на римокатолическата Кьолнска архиепископска епархия.

Дуомо, Милано Италия

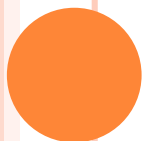
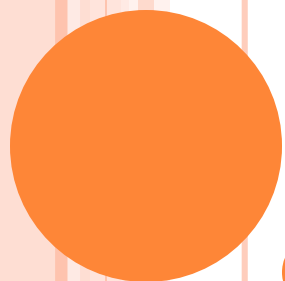
- Миланската катедрала или **Дуомо** (на итал иански: *Duomo di Milano*, на ломб. *Domt de Milan*) е катедрала в Милано, Италия, издигната на централния площад Пиаца дел Дуомо.
- Посветена е на Рождество Богородично и е седалище на архиепископа на Милано, в момента Кардинал Анджело Скола. Строителството ѝ отнема почти шест века, като е втората по големина катедрала в Италия след базиликата Свети Петър в Рим, както и третата в света, с максимална височина от 108,50 м. Допреди няколко години е най-високата сграда в Милано.

ИСТОРИЯ

- „Св. Текла“ [[редактиране](#) | [редактиране на кода](#)]
- Катедралата е разположена на централно място на територията на античния град [Медиоланум](#), съдейки по съвременното градоустройство на Милано, както и лъчевите или радиални улици около самата църква. Първата катедрала или т.нар. "нова базилика", посветена на св. Текла, е завършена през [355](#) г. С подобен план, макар и с малки разлики в мащаба, е и неотдавна открита от същото време църква под Тауър Хил в [Лондон](#). През 836 г. в съседство е построена друга [базилика](#). Старият осмоъгълен баптистерий, датиращ от 335 г., днес все още може да бъде посетен под основите на самата катедрала. След пожар през [1075](#) г. старата катедрала и базилика са частично разрушени, след което са преустроени като т.нар. Дуомо.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Кристина Владичка 7 б клас